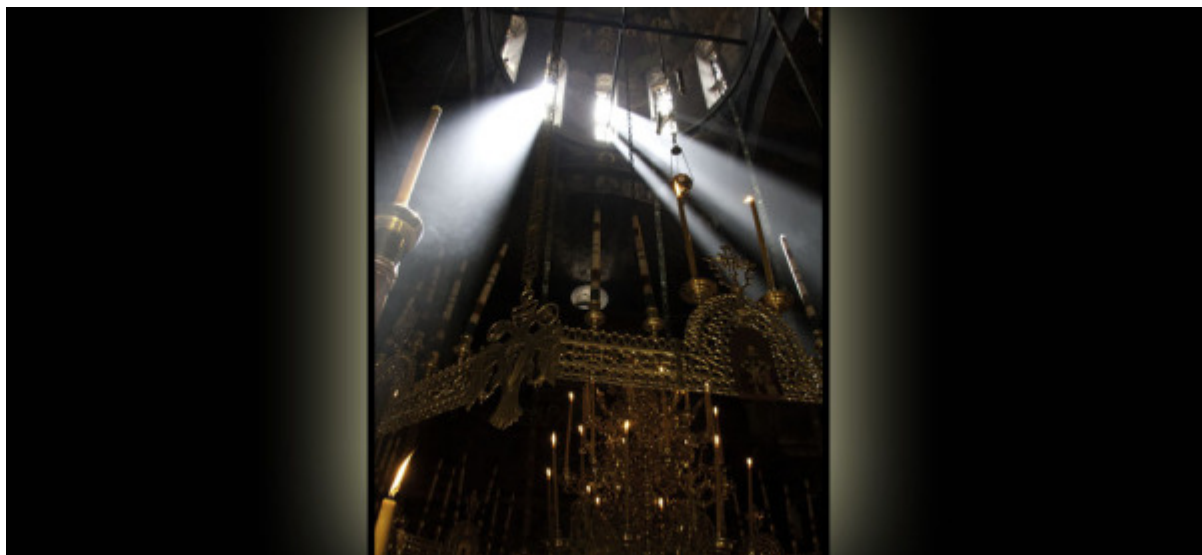
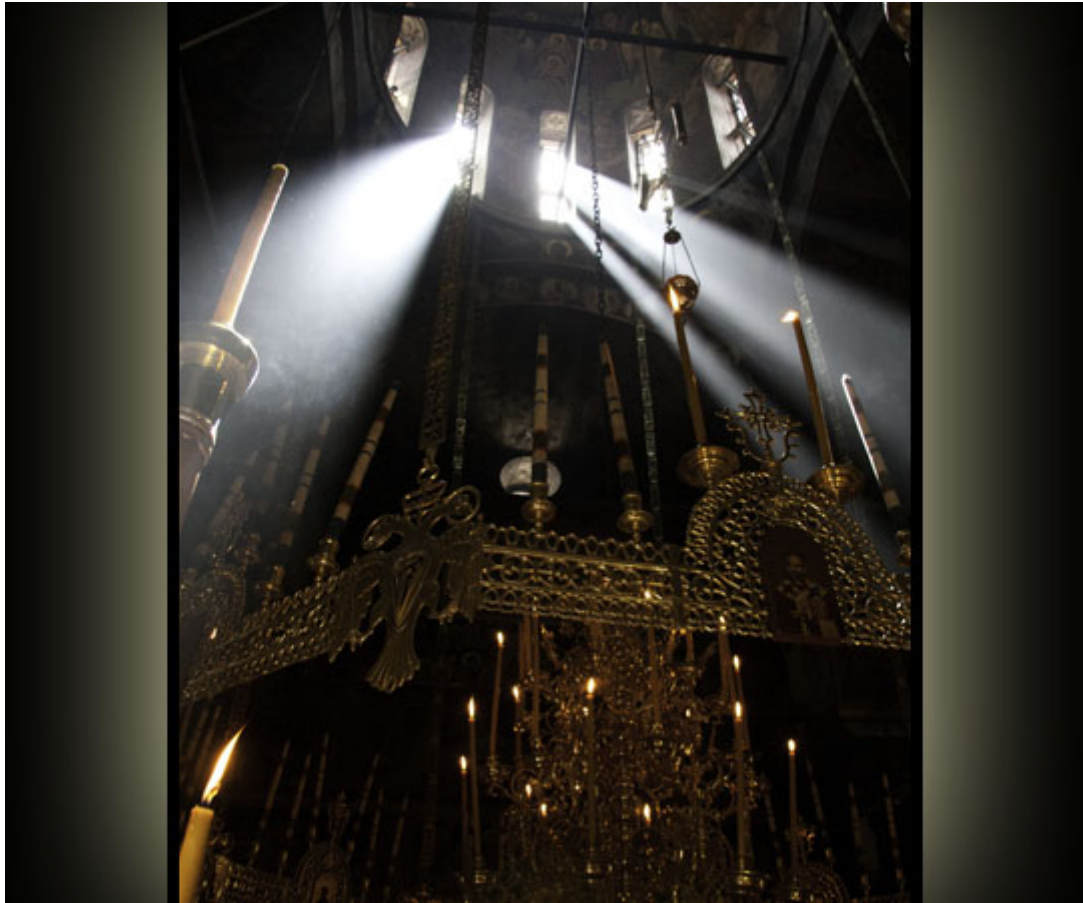

Η χριστιανική ηθική συναντά τη βιοηθική

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Η χριστιανική ηθική δεν βλέπει τη βιοηθική ανταγωνιστικά ως μία νέα τάση ηθικής που έρχεται να την εκθρονίσει, αλλά συμπληρωματικά, ως μία πολύ χρήσιμη μεθοδολογική διάκριση που έχει πολλά να της προσφέρει. Έτσι, αφού πρώτα μελετήσει τα ιατρικά δεδομένα και προχωρήσει στον έλεγχο των βιοηθικών κρίσεων για την προληπτική

ιατρική, στη συνέχεια μπορεί να αρθρώσει τον δικό της λόγο.

Η χριστιανική ηθική θεωρεί ότι οι αρχές της βιοηθικής είναι μεν χρήσιμες, αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις κινούνται επιφανειακά και περιοριστικά και χρειάζονται εμβάθυνση και συμπλήρωση. Έτσι η χριστιανική βιοηθική τις συμπληρώνει με τις δικές της αρχές όπως η αρχή του Προσώπου-Υποστάσεως, του σεβασμού στην ιερότητα της ζωής του ανθρώπου, της ανιδιοτελούς αγάπης και της χριστιανικής δικαιοσύνης. Αναδεικνύει επίσης ως πολύ σημαντικά στοιχεία το ασκητικό πνεύμα ως βασικό συστατικό στοιχείο για μία επιτυχημένη πρόληψη βλαπτικών σωματικών και πνευματικών ασθενειών.

Βασικές ανθρωπολογικές αρχές για την χριστιανική ηθική είναι ότι ο άνθρωπος είναι ενιαία ψυχοσωματική οντότητα και ότι η ασθένεια, όπως και ο θάνατος είναι αποτελέσματα της αμαρτίας, της διακοπής δηλαδή της σχέσης με την πηγή της ζωής, τον Θεό. Κάτω από αυτό το πρίσμα κρίνονται όλες οι εφαρμογές, αλλά και το γενικότερο πνεύμα και η πρακτική της προληπτικής ιατρικής.

Ιδιαίτερη σημασία έχει αυτή η οπτική γωνία για την σύγχρονη εποχή. Το καταναλωτικό πνεύμα, το οποίο περιβάλλει κάθε δραστηριότητα και επιλογή του σύγχρονου ανθρώπου, ενοχοποιείται από πολλούς ειδικούς ως η βασική αιτία πολλών ψυχοσωματικών ασθενειών. Η πρόληψη των τελευταίων έγκειται στην εκκοπή πολλών βλαπτικών καταναλωτικών συνηθειών. Στο ίδιο πνεύμα η Εκκλησία βλέπει την αιτία πολλών αμαρτωλών έξεων και παθών, τις οποίες προσπαθεί να προλάβει πριν χρειαστεί να τις θεραπεύσει.

Η πρόληψή τους έχει ως βάση την θεώρηση του ανθρώπου ως κατ' εικόνα και ομοίωση Θεού δημιουργήμα. Στο κατ' εικόνα, κάθε βλαπτική και αμαρτωλή έξη αμαυρώνει το κατ' εικόνα και παρασύρει τον άνθρωπο στο παρά φύσιν. Η Εκκλησία μέσω του ασκητικού αγώνα, αλλά και της μυστηριακής συμμετοχής στο Σώμα της, καλεί τον άνθρωπο να υπερβεί τον πειρασμό του παρά φύσιν και να διασώσει το κατά φύσιν. Πολύ περισσότερο τον καλεί στο καθ' ομοίωσιν, δηλαδή στην τελειότητα, στο υπέρ φύσιν.

Την επιστήμη της ιατρικής την θεωρεί ως δώρο του Θεού στον άνθρωπο για να απαλύνει τις οδυνηρές συνέπειες της πτώσης από τον Παράδεισο. Δεν την απολυτοποιεί και ούτε εναποθέτει σε αυτήν κάθε ελπίδα ίασης και σωτηρίας, θεωρώντας μόνο τον Θεό ως σωτήρα και «των πάντων ιατρόν». Ωστόσο, σύμφωνα με τον Μέγα Βασίλειο, μπορεί να καταστεί η ιατρική όχι μόνο σωματικά, αλλά και πνευματικά χρήσιμη τέχνη, αφού πολλές συμβουλές τις οποίες δίνει και ειδικά όσες σχετίζονται με την πρόληψη μπορούν ανεμπόδιστα να συνδυαστούν με την ασκητική της Εκκλησίας.

Σε καμία περίπτωση η χριστιανική βιοηθική δεν μπορεί να κάνει αποδεκτή την πιθανότητα του πειραματισμού στη δημόσια υγιεινή όταν υποκρύπτεται η εκ των προτέρων γνωστή ισχυρή πιθανότητα βλάβης ατόμων ή ομάδων.

Εξάλλου η σαφής και πλήρης ενημέρωση των συμμετεχόντων σε κάθε μορφής ιατρική πρόληψη και η αποφυγή κάθε είδους πατερναλισμού που στοχεύει στην ποδηγέτηση των ανθρώπων σε ύποπτες ηθικά πρακτικές, υπαγορεύονται από την αρχή του προσώπου-υποστάσεως. Κάθε τι το οποίο κινείται εναντίον της ελευθερίας και της αξιοπρέπειας του ανθρώπινου προσώπου, φαλκιδεύει την ανθρώπινη ελευθερία και την προοπτική του ανθρώπου να ολοκληρωθεί ως πρόσωπο. Η γενετική πρόληψη, η οποία μπορεί κάτω από προϋποθέσεις να έχει ευεργετικά αποτελέσματα για έναν ενήλικα, στην περίπτωση που μεταβληθεί σε γενετικό φακέλωμα είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα προσβολής της αρχής του προσώπου και της ελευθερίας του.

Πολύ πιο προβληματικά από ηθικής απόψεως είναι τα πράγματα για την προεμφυτευτική ή προγεννητική διάγνωση, όπου η πρόληψη μιας ασθένειας ισούται με την θανάτωση του εμβρύου είτε εκτός είτε εντός της μήτρας. Με δεδομένο ότι χριστιανικά η ζωή ξεκινά από τη στιγμή της συλλήψεως, η οποία ταυτίζεται με την γονιμοποίηση, δεν ευσταθεί καμία ηθική αιτιολόγηση της προληπτικής άμβλωσης.

Παρατήρηση: Η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ ολοκληρώνει σήμερα την παρουσίαση – υπό τη μορφή σειράς άρθρων – της διπλωματικής εργασίας "Η Βιοηθική Θεώρηση της Προληπτικής Ιατρικής" που εκπόνησε η θεολόγος Δήμητρα Μπότσαρη υπό την επίβλεψη του καθηγητή π. Βασίλειου Καλλιακμάνη, στη θεολογική σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.